

**Ze voeren illustere namen als de Oma van Roodkapje, Regeltante, Dar El Hanan, Grattisschoolboeken.nl en K.A.N.S. Reïntegratie. Deze bemiddelingsbureaus doen werk dat de overheid niet (meer) wil. Dat gaat lang niet altijd goed.**

# Lange vingers in subsidieland

Ap van den Berg

**S**imonne Vermeulen uit Zwaneburg is al jaren in 'een juridische uitputtingslag' verwickeld met Aquilae Zorgmakelaar in Beverwijk. Inzet is de besteding van het jaarbudget van €60.000 voor haar autistische zoon Danny (25), die in een woongroep leeft. „De zorg voor de jongen is ver beneden de maat. Er worden buitensporige tarieven gerekend, voor personeel dat geen verstand heeft van autisme”, legt haar Amsterdamse raadsman Richard Korver uit. „Omdat Aquilae weigert te zeggen waar het geld aan op gaat, moeten we steeds naar de rechter.”

Advocaat Mirjam van der Staaij geeft namens Aquilae weerwoord: „Blijven die ouders aan de gang? Ze hebben al twee procedures verloren. Zegt dat niet wat? Het personeel is getraind om te kunnen omgaan met autisme. Op initiatief van de inspectie volksgezondheid krijgt Aquilae binnenkort een soort cliëntenraad en wordt het behandelplan voor Danny en andere jongens aangepast. Aquilae heeft niets te verbergen.”

## RUMOER

Het rumoer rond Aquilae is - samen met ruim zeventig andere klachten - ter kennis gebracht van Per Saldo, de belangenvereniging van circa 20.000 pgb-houders. Directeur Aline Saers: „In het algemeen gaat veel te veel fout. Mensen hebben geen zicht op het budget, bureaus voldoen de facturen niet, zorgkantoren krijgen geen informatie en claimen geld bij budgethouders, die vervolgens deurwaarders op de stoep krijgen. En als ze bij een bureau om uitleg vragen, worden ze van het kastje naar de muur gestuurd of afgesnauwd. Dat speelt bij 10

procent van de vierhonderd pgb-bureaus.”

Dit gegeven is voor de regeringsfracties van PvdA en CDA geen reden om de bureaus buitenspel te zetten. „Het pgb is de meest ultieme vorm van zorg op maat. Daar hechten wij zeer aan”, zegt CDA-kamerlid Jan de Vries. „De keerzijde is dat die voorziening mogelijkheden geeft tot misbruik”, erkent Agnes Wolbert namens de PvdA. „Er wordt helaas ook misbruik gemaakt van uitkeringen, maar die doek je toch ook niet op?”

## GOUDZOEKERS

Saers constateert echter dat steeds meer goudzoekers een bemiddelingsbureau starten. „Ze zetten een computer en een telefoontoestel op een oude tafel en gaan aan de slag. Soms niet gehinderd door enige kennis van zaken. Vroeger voelden bureaus zich betrokken bij de mensen voor wie ze werken, maar er komen steeds meer slechte bij die alleen maar gemakkelijk snel geld willen verdienen. Het is droevig en schandalig tegelijk.” Hoeveel miljoenen aan de strijktok blijven hangen, weet niemand.

In de reïntegratie wemelt het al jaren van de commerciële bemiddelingsbureaus. In deze sector zijn er zo'n 2100 actief. Dat is niet zo raar, want het geld (tenminste €400) ligt hier voor het oprapen. De kosten om één werkloze weer aan de slag te krijgen bedragen €537.000, berekende de Groningse hoogleraar Jouke van Dijk vorig jaar. Nee hoor, hooguit €125.000, stelde het SEO Economisch Instituut. „Dat komt ervan als je de regelgeving lekker ingewikkeld maakt en alles aan de markt overlaat. Zonde van het geld”, reageerden linkse kamerfracties, die ook woedend waren dat gemeenten en uitke-

ringsinstantie UWV in slechts 17 procent van de gevallen zaken doen met gecertificeerde bemiddelaars.

De opwindig gaf Sociale Zaken geen aanleiding om de regels fors aan te scherpen. Volgens berekeningen van het ministerie zelf was men per werkloze gemiddeld 'slechts' €27.000 kwijt en steeg de kans op werk via de 'commerciële' tot wel 50 procent. Minister Piet Hein Donner beloofde eind vorig jaar de bestedingen in het commerciële circuit doorzichtiger te maken en vroeg de Tweede Kamer verder vooral om geld: „Laten we de professionals, wier inzet cruciaal is voor het slagen van de maatregelen, de tijd gunnen om hiervan een succes te maken.” Daarmee was de kous af.

## SCHOOLBOEKEN

De bemiddelingsmarkt voor schoolboeken is vorig jaar uit de startblokken gegaan. Scholen kochten hun boeken voor het eerst in via een Europese

aanbesteding en konden een beroep doen op circa tien bemiddelaars. „De overheid heeft zelf weinig benul van inkoop en aanbesteden op dit vlak, vandaar dat het kabinet dat heeft uitbesteed”, reageert Jos Platel, directeur van inkoopkenniscentrum Pro Mereor uit Arnhem.

„Wij kunnen het bovendien drie keer zo snel als 'Onderwijs'. Dus ik denk dat het rechtmatig, want controleerbaar, en doelmatig, dus zuinig, was om het zo te regelen. Maar misschien trekt het ministerie dit dossier over een paar jaar wel geheel naar zich toe. Je weet het niet.” Volgens woordvoerder Jaap Stuurwold van het ministerie is er onder de tussenpersonen maar 'een enkel boefje dat zonder expertise op het gebied van Europese aanbestedingen' een bureau is begonnen.

Tien, vijftien jaar terug waren gastoudercentrales in opkomst. „Ineens reden er auto's over straat met wervende teksten als: Oppassubsidie? Bel ons!”, herinnert PvdA-kamerlid Margot Kraneveldt zich. „En dat cre-

- Zo'n vierhonderd bureaus regelen persoonsgebonden budgetten in de zorg. Het totaalbudget van de pgb's bedraagt €2,3 miljard. Onbekend is hoeveel daarvan blijft hangen bij de bureaus.
- Op het terrein van gastouderopvang zijn zo'n achthonderd bureaus actief. Voor hen is zevenhonderd miljoen aan overheidsgeld beschikbaar, plus nog eens de eigen bijdragen van ouders.
- Reïntegratie kent 2100 commerciële bemiddelingsbedrijven. Voor hen is €400 miljoen beschikbaar om mensen weer aan het werk te helpen.
- Er zijn ongeveer tien bureaus die scholen helpen bij de aanschaf van schoolboeken. Dat advieswerk mag €6,5 miljoen kosten, bovenop het geld voor de schoolboeken zelf.

eerde vraag. Opa's en oma's waren gewend om hun kinderen belangeloos uit de brand te helpen door op de kleinkinderen te passen, en dat werd ineens via bemiddelingsbureaus geformaliseerd. En vergoed. Sterker: zelfs tieners die voorheen op hun kleine broertjes en zusjes moesten passen, kregen betaald. Idioot gewoon.”

De wetten zijn klakkeloos geaccepteerd door het parlement. „Wij zijn niet kritisch genoeg ge-

weest”, steekt Kraneveldt de hand in eigen boezem. „Het was goed nieuws voor de mensen en dat klinkt meteen sympathiek. We hebben het gebruik onderschat en het misbruikt te weinig aan banden gelegd.”

Niet alleen de kamerleden hebben steken laten vallen. Ook de controle schiet ernstig tekort, vindt Kraneveldt. „De GGD inspecteert de bureaus, maar heeft geen oog voor de gastouders. Zo hebben bureaus flink



Illustratie GPD/Frank Muntjewerf

kunnen sjoemelen met fictieve grootouders. Andere gooiden het op een akkoordje met de grootouders en schroefden het aantal uren onterecht op.”

## GASTOUDERS

Dat komt CDA-kamerlid Jan Jacob van Dijk bekend voor. Hij schrok zich lam, toen zijn gastoudercentrale het intakegesprek doodleuk afrondde met: „Als u f3000 overmaakt voor administratie- en bemiddelingskosten, dan is alles voor mekaar.” Van Dijk voelde zich beduveld: „We hadden enkel een paar formulieren ingevuld en we zouden - let wel - doorgaan met de oppasmamma die al voor ons kind zorgde.”

Uiteindelijk slikt Van Dijk de bittere pil. Want hij en andere ouders kregen alleen subsidie, wanneer de gastouders stonden ingeschreven bij een officieel bemiddelingsbureau. „We waren met z'n allen gevangene van een systeem.” Intussen bepaalden tussenpersonen zelf hun tarieven en schreef menigeen de facturen met dubbel

krijt, ondervond ook Van Dijk. „Ik kreeg ieder jaar een acceptgiro met een bedrag van f3000, hoewel ze niets voor me deden. Zonde van die belastingcenten.”

Zijn lotgevallen stammen uit 1996. Ondertussen heeft de politiek de spelregels aangescherpt en Van Dijk mag nu direct zaken doen met de oppasmamma. Maar aan het grote graaien in de lucratieve wereld van bemiddelingsbureaus lijkt geen einde te komen.

Wendeline van Luijk, voorzitter van het Platform Kwaliteit Gastouderopvang, zegt dat er achthonderd bemiddelingsbureaus in haar sector actief zijn. „Als je het hebt over degenen die niet deugen voor hun werk, mag je de helft wel wegstrepen”, is haar opvatting. Staatssecretaris van Onderwijs Sharon Dijksma wil de sector professionaliseren en heeft daarvoor een aantal voorstellen gedaan. Eén-tweejes tussen ouders en oppasouders en bureaus en ouders behoren dan tot het verleden, omdat straks onder meer de oppasuren heel secuur moeten worden geadmistreerd.

Wat professor Antoni Brack van de Universiteit Twente in Enschede betreft, komen dit soort maatregelen niets te vroeg. „Er lekt door ondeugdelijke wetgeving erg veel belastinggeld weg en niemand weet precies hoeveel. Dat is schandelijk”, vindt hij.

„Maar diensten aan marktpartijen overlaten is niet per definitie slecht. Natuurlijk, wat de bemiddelingsbureaus opstrijken, komt niet bij de burger terecht. Maar eerder vielen grote sommen geld ten prooi aan de bureaucratie van de trage ambtelijke molens. En fraude en diefstal is van alle dag. Dat moet je gewoon strafrechtelijk bestrijden.”